

La sala que aniquilà la bohèmia artística

La galeria d'art que va posar fi a la bohèmia artística, la Sala Parés del carrer de Petritxol de Barcelona, celebra el 130è aniversari. Si el Barça és més que un club, la Parés és i ha estat més que una sala. És una de les més antigues del món.

Fins l'any 1877, una part important dels barcelonins i barcelonines que entraven al carrer de Petritxol de Barcelona, ja fos per Portaferrisa o per la plaça del Pi, hi entraven per visitar una pensió per hores. A partir d'aquell any, van començar a ser superats per un altre grup de ciutadans, els que anaven a visitar la primera sala d'exposicions d'obres d'art que s'obria a la ciutat, la Sala Parés.

La galeria era l'ampliació de la Casa J. Parés, una botiga de marcs, motlures, materials per a pintar, gravats, reproduccions i fotografies d'obres d'art, situada al número 3 del carrer. La sala la va obrir Joan Baptista Parés, fill de l'amo.

L'èxit va fer petita la galeria i, amb la col·laboració del jurisconsult Maurici Serrahima i Palà –l'avi de l'escriptor i també advocat Maurici Serrahima i Bofill, que era propietari de la finca del costat de la sala, la número 5, i que de jove pintava– es va construir un nou local, al jardí del costat, que ampliava considerablement l'espai de la galeria. Amb una peculiaritat afortunada. La nova sala, que es conegué com la gran, en contraposició a la petita, la del número 3, es va construir al pati interior, sota el celobert, perquè pogués quedar il·luminada per llum natural.

La nova sala va inaugurar-se el gener del 1884 i immediatament es va convertir en una institució. El diumenge al matí, els barcelonins que anaven a missa a l'església del Pi o a les dels voltants –que eren nombroses– feien dues coses que els resultaven imprescindibles: comprar el tortell o el braç de gitano i visitar l'exposició de la Sala Parés, que cada setmana es renovava.

Joan Baptista Parés va obrir la sala de bat a bat a l'art català. Les exposicions col·lectives hi van tenir un paper semblant als dels salons parisencs. El realisme d'anècdota i la pintura d'història dominaven els primers moments, però aviat van deixar-hi pas al realisme de Martí Alsina, Simó Gómez, Enric Serra i Modest Urgell.

Primer segell de la Sala Parés, del 1884, amb símbols francmaçònics.

Un artista molt apreciat pel públic i els joves artistes, Joaquim Vayreda, va ser un dels noms més representatius de la galeria, amb una pintura que va introduir a Catalunya els plantejaments de Corot i l'Escola de Barbizon.

Tertúlia i trobada. Més enllà del paper com a sala d'exposicions oberta al públic, ens comenta Joan Anton Maragall, director de la Sala Parés, la galeria va ser des de molt aviat lloc de tertúlia i trobada d'artistes que hi debatien les darreres tendències i novetats.

La desclosa del modernisme i dels artistes catalans que el van seguir marca

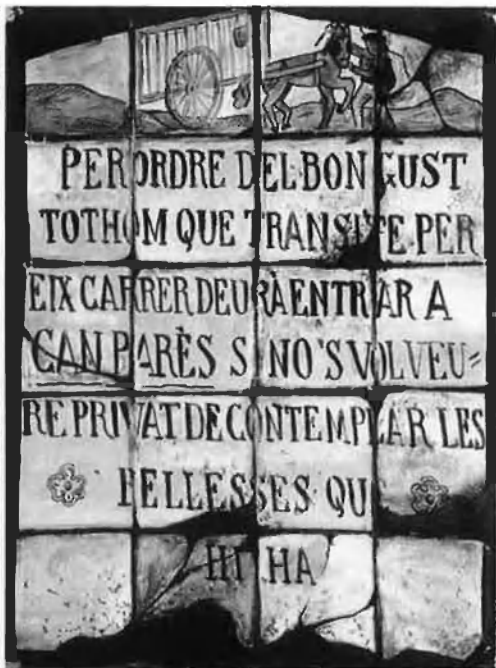
el gran moment de la història de la sala, que cap al 1890 era l'única galeria de Barcelona. Tots els grans pintors de l'època van passar per les seves sales. Santiago Rusinol i Ramon Casas hi van exposar individualment i de manera conjunta entre el 1890 i el 1930.

Els pintors catalans que evolucionaren a partir del modernisme varen tenir també a la Parés la seva galeria de referència. El 1990 Herman Anglada Camarasa hi va presentar les obres que havia pintat a París i, un any després, Picasso va exhibir-hi, conjuntament amb Casas, una col·lecció de pastels. Nonell, Mir, Gimeno, Canals, Pichot, Sunyer o Llimona van tenir-hi una presència constant.

El 1888, només quatre anys només després de la inauguració, ja era valorada com una fita excepcional. L'historiador Francesc Miralles, que s'ha afegit a la celebració dels 130 anys de la sala amb un estudi històric que obre el volum commemoratiu, *Sala Parés. 130 anys. 1877/2007*, recorda que el reconeixement més primerenc de la singularitat de la sala apareix a la guia *Barcelona tal qual es*, de Juan Valero de Tornos. L'escriptor espanyol dedica un capítol a la sala, en què reconeix el seu cosmopolitisme, l'estímul que significava per als artistes poder conèixer tantes obres i tendències, i també la repercussió que aquest mateix fet tenia per als barcelonins. Alhora es lamentava pel fet que a Madrid, ciutat on es tributava culte a les arts, no hi hagués una sala de característiques semblants.

Els Maragall. L'any 1925, la galeria va passar a mans dels germans Joan Anton i Raimon Maragall, fills de Joan Maragall, però van mantenir-ne el nom. Aquell mateix any van reformar l'interior i es va ampliar l'espai d'exposicions.

Joaquim Folch i Torres, director general dels Museus de Barcelona i historiador del modernisme, escrivia a la *Gaseta de les Arts*, amb motiu del traspàs: "La història de Can Parés és d'aquelles històries que cal un xic d'amor per contar-les; perquè el Saló

Andreu Vallvé i Ventosa: teatri representant l'acte inaugural de la sala principal l'any 1884. Cartell de Joan Llongueras per a la sala, del 1900, instal·lat al carrer de Petritxol: el bon gust, lema de Can Parés. A sota, 25è aniversari de la primera exposició de Casas, Clarasó i Rusinol, del 1915. A la dreta, Francesc Pujols, Albert Puig i Palau i senyora, i Joan A. Maragall, a l'exposició "Els 4 Gats", del maig del 1954. Totes aquestes imatges il·lustren el volum *Sala Parés. 130 anys*, de Francesc Miralles, editat per la Sala Parés (Establiments Maragall, S. A.).

Parés és quelcom molt lligat a la història espiritual de Barcelona, car allí, en aquelles parets, s'hi ha desenvolupat quasi mig segle de la nostra pintura; mig segle ple d'activitats i de lluites, mig segle al bell mig del qual ha nascut la jove escola de pintura que ara priva en el nostre món."

La darrera renovació fou el 1988 i va anar encapçalada pels germans Marta i Joan Anton Maragall, néts del poeta. I la darrera ampliació, el 1991, amb l'ober-

tura, just al davant, de la Galeria Trama, oberta a l'art contemporani emergent i renovador.

El fet va ser molt important. Fins el 88, el realisme i la figuració eren inalterables, a la sala. I a partir del 89-90, deixa de ser el senyal d'identitat de la galeria, i s'hi incorpora fins i tot l'art de la fotografia.

A banda de l'edició del volum, la sala ha organitzat tres exposicions commemoratives. Una primera, de format do-

cumental, dedicada a recordar la història de la galeria. Una segona, amb obres representatives de 31 artistes que van formar part del grup estable de la galeria entre el 1930 i el 1980, com ara Josep Amat, Rafael Durancamps, Emili Grau Sala, Josep Mompou, Pere Pruna, Josep Roca Sastre i Josep de Togores. I una tercera, amb artistes que es van incorporar a la galeria a partir dels anys 90.

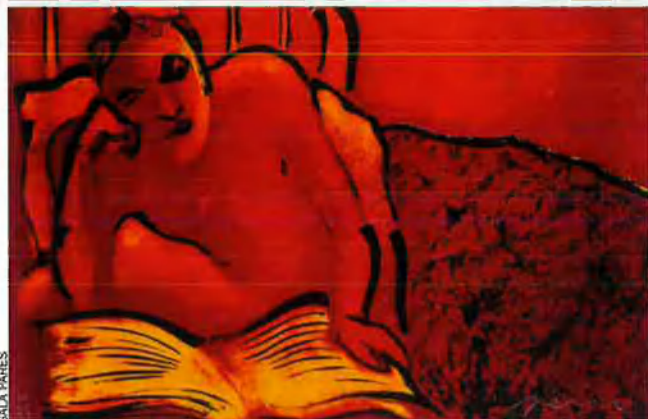
"Nosaltres hem volgut commemorar el 130è aniversari de la Sala Parés -ens

TINA BAGUÉ

SALA PARÉS

SALA PARÉS

SALA PARÉS

Joan Anton Maragall, director de la Sala Parés. Diverses obres exposades a la galeria, en diverses èpoques. *VI de Kífos*, oli de Pere Pruna del 1935. A sota, *Axlla*, tintes i aquarel·la sobre paper de Perico Pastor, i *Casas / Rusíno! al Jardí del Sr. Esteve*, oli sobre tela de Santiago Rusiñol.

diu Joan Anton Maragall— per diverses raons. La més important és que és la primera que es crea al nostre país i una de les primeres, entre la setena i la vuitena, en funcionament al món. És bastant insòlit que Barcelona tingui una de les deu galeries més antigues del món.”

Si som en un país on, per manca, tants anys, d'estat propi, les coses són més del que són inicialment —de l'excursionisme al Barça, de les sardanes als castellers—, la Sala Parés ha fet en certs moments un paper una mica d'excepció, que va més enllà del que s'entén per una galeria. Durant molts anys, la sala va compensar l'absència de museus. I els artistes, any rere any, reforçaven els seus vincles amb la sala, no tan sols els artístics i comercials, també els humans.

“I també un vincle amb els col·leccionistes”, afegix Joan Anton Maragall. “Que eren pocs en aquells moments, i tothom coneixia. El gran col·leccionista Plandiura cada dia venia aquí, a la una del migdia, i es trobava

amb els artistes. Per a ell, allò era sagrat. Si un dia no podia venir, el dia abans trucava.”

Prescindint dels valors estètics que ha defensat i exposat al llarg dels anys, la Sala Parés, considera Francesc Miralles, ha consolidat, a partir de l'època Maragall, dos estaments bàsics per a la marxa del mercat estètic i fins i tot per a la creació artística: donar seguretat als artistes i crear un grup de col·leccionistes.

Adéu a la bohèmia. En això, coincideix amb el que va dir Santos Torroella: “Per mitjà de la nova Sala Parés, que va iniciar l'exclusiva dels contractes amb aquells artistes amb els quals se sentia més identificada en virtut del que Goethe entenia per ‘afinitats electives’, arribarà a ser una realitat de fet l'estatus social de l'artista. Aquest adquirirà, així, en els nostres medis, una estabilitat professional i una regularitat en les seves activitats que l'acompanyaran tota la vida i de les quals, en l'època de les bohèmies

lamentables i desastrosament pintoresques, estava mancat.”

I, pel que fa al col·leccionisme, Miralles reconeix que és cert que abans del 1925 ja hi havia col·leccionistes a casa nostra, però eren personatges concrets que van arribar a construir grans conjunts de peces artístiques. Ara bé, no existia un ampli grup de persones que seguís un pintor determinat, que s'interessés per la marxa de l'art en general i que estigués disposat a participar-hi, dins de les seves possibilitats; gent que s'apassionés per una tendència artística i en volgués tenir, a casa seva, uns testimonis; gent que contemplés l'obra artística pel valor estètic i espiritual i no pel seu possible valor econòmic en alça en el mercat.

Per crear i mantenir aquest grup de persones ha estat decisiu, pensa Miralles, l'increment i el foment del gust, que ja Ors remarcava com un dels factors que la sala va establir.

Lluís Bonada